

Tisztelt Babus Úr!

A Petőfi hajtincssel kapcsolatos riportnál jóval hosszabban foglalkozom készülő könyvemben a problémakörrel. (Számba veszem a barguzini história „krimibe” illő mozzanatait.) A hajjal kapcsolatos a fejezetnek része lesz az Önnel folytatott beszélgetés sűrítettje is, melyet az alábbiakban küldök el jóváhagyásra, esetleges javításra.

Köszönettel várom visszajelzését:

Borzák Tibor

.....

Felhívtam telefonon Babus Antalt, az MTA Könyvtára Kézirattárának osztályvezetőjét, aki előljáróban leszögezte, hogy tiszteli Beszédesné kutatói szenvedélyét, de értem meg, itt semmiféle összeesküvésről nincs szó. Aki megadja a raktári jelzetet, megkapja a kért anyagot. Ez jelen esetben is így történt. Babus Antal negyedszázada dolgozik az intézményben, de *sosem* hallott a keresett hajfürtökről, de még az a kollégája sem, aki több mint negyvenéves szolgálat után ment onnan nyugdíjba. **A Szendrey Júlia-levél katalóguscéduláján csak az van feltüntetve, hogy Szendrey Júlia hajtincset tartalmazza a boríték – s ez egyáltalán nem mellőzhető részletkérdés.**

Amúgy meg nehezen hihető, hiszen ismert ereklyéről beszélünk, melyről, ha máskor nem, a barguzini vizsgálatok kapcsán bárki hallhatott. Az osztályvezető erre azt felelte: „Senki kedvéért nem fogok hazudni. Tényleg nem tudunk róla.” S hogy miért nem szerepel Petőfi neve a relikvia megnevezésében, arra az a válasz érkezett, hogy egy ilyen hatalmas gyűjtemény katalógusában előfordulhatnak hiányosságok – **bár nem sok.** Ha hatvan évvel ezelőtt nem írták oda az elődök, akkor a **Kézirattár** jelenlegi munkatársai hogyan tudhatnák, milyen megnevezésnek kellene ott szerepelnie. Hitetlenkedésemre invitálást kaptam: „Jöjjön el és nézze meg: nem rádíroztuk le róla.”

Babus Antal ekként folytatta: „Próbáltam kideríteni, vajon mi lehet az oka, hogy a szóban forgó katalóguscédulán nincs feltüntetve Petőfi hajtincse. A kommunista rendszer 1952-ben számolta föl a Kisfaludy Társaságot, s a Társaság kéziratgyűjteménye és ereklyetára az MTAK Kézirattárába került. Az MTAK Kézirattára növedéknaplójába a hajtincset 1953. január 7-én, a 82. szám alatt vették fel: »Szendrey Júlia levele Petőfi Zoltánhoz. Erdőd, 1850. április 4. (Piros pecsétes borítékban) Eredeti (2 fol.).« Az idézetből látható, hogy a növedéknapló egy szóval sem említi a hajtincset. Ez szinte érthetetlen, s aligha magyarázható azzal, hogy a Kézirattár munkatársainak rohammunkában kellett elkészíteniük a Kisfaludy Társaság gyűjteményének listáját, vagy hogy figyelmetlenek voltak. Az átadott vagyontárgyokról az előző évben, 1952. szeptember 23-án készült lista. Ezen, a növedéknapló végéhez gemkapoccsal hozzáerősített listán az 53. tétel a következő: »Petőfi Sándorné levele Petőfi Zoltánhoz (2 hajfürttel)« Itt sincs tehát Petőfi megnevezve, s jöllehet Szendrey Júlia expressis verbis nem mondja ki, a szövegből arra lehet következtetni, hogy az egyik hajtincs Petőfié, a másik pedig a sajátja. Amikor a Kézirattár

munkatársa a növedéknaplóba iktatta Szendrey Júlia levelét, nyilván előtte volt a vagyontárgyak listája is, de ennek ellenére hallgatott a hajfürtökről. Megkockáztatom, hogy ez nem volt véletlen, inkább óvatosságból, elővigyázatosságból hallgatott. Ne feledjük, 1953-at írtak, ez a Rákosi-rendszer legsötétebb éve, a történelmileg kialakult nagy gyűjtemények, kolostori könyvtárak felszámolásának, szétdobálásának korszaka. Úgy vélem, a Kézirattár munkatársai azt megelőzendő, hogy Petőfi hajtincset politikai döntéssel elszakítsák a levéltől, s az esetleg elkallódjon, az elhallgatás módszerét választották. Hangsúlyozom, ez feltevés, egyelőre nincs tárgyi bizonyíték a kezemben, de a rendelkezésekre álló tények ezt valószínűsítik.”

Mindezek után megjegyeztem, hogy a barguzini lelet azonosítása idején már felmerült, hogy az Akadémián őrzött Petőfi-hajfürttel lehetne azonosítást végezni. Babus Antal azonban elképzelhetetlennek tartja, hogy 1989-ben bárki is tudott volna a Kézirattárban a relikviáról. Hogy valamennyiük figyelmét elkerülte a sajtóban akkortájt kibontakozó „hajkeresés”, azt megint csak nehéz elhinni, hiszen a hajtincseket nyilván náluk keresték, melyek megtalálásáról ugyancsak beszámolt a média.

Babus Antal erre azt válaszolta, nem hiszi, hogy magyarázkodnia kellene, hiszen bizonyíték van rá, hogy senki elől nem titkolták el a Petőfi-hajtincs létezését, mert Raczky Rita *Beszélő tárgyak. A Petőfi-család relikviái* című könyvében először 1997-ben, majd a második kiadásban 2006-ban publikálta is annak fényképét. Ezekből a kiadványokból a Kézirattár nem, csak a „nagy” Könyvtár kapott példányt, s így elkerülte a Kézirattár munkatársainak figyelmét, akik között nincs Petőfi-szakértő, tehát csak a legszűkebb szakma, a Petőfi-kutatók tudtak róla. Kéri Edit is ebből a kiadványból tudta meg a hajtincs jelzetét, s azonnal – szó szerint azonnal: három percen belül – megkapta. A Kézirattár munkatársai Szendrey Júlia és Szendrey Ignácné hajtincseről tudtak, mert ezek tételesen szerepelnek a katalógusban.

Ha már itt tartottunk, felvettem a kérdést: manapság el lehetne-e végezni a csont és a hajszál DNS-azonosítását? Az osztályvezető szerint elvben nincs akadálya, de ennek eldöntésében mások az illetékesek. Az MTA Kézirattárában nem akadályozzák meg senkinek sem a kutatást, de azt nem várhatják el tőlük, hogy addig, amíg meg nem bizonyosodnak róla, hogy a mintavételre szolgáló csontváz azonos a Barguzinban kiásottal, akár egy hajszálat is „feláldozzanak” a tincsből – jelentette ki Babus Antal, aki végezetül elárulta, hogy hálával tartozik Beszédesnének (Kéri Editnek), amiért felhívta a figyelmüket a „hajproblémára”. Természetesen megváltoztatják a nyilvántartásban a bejegyzést, így a jövőben Petőfi Sándor és Szendrey Júlia hajfürtje néven fogják szerepeltetni a relikviát.

.....